

ΟΝΟΜΑ:

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Ε.Φ.Ε.) – ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.BAΛ2K(α)

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 4 Μαΐου 2014

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

B1. Αυτό είναι και το πιο φοβερό από όλα, ότι δηλαδή αυτούς που κάνουν γνωστά (φανερώνουν, εμφανίζουν) στους άλλους Έλληνες τα σφάλματα (τις αποτυχίες) της πόλης τόσο πολύ (τους) ευγνωμονείτε, όσο ούτε όσους (σας) ευεργετούν (τους ευεργέτες), ενώ ενάντια σε όσους σας επιπληττούν και σας συμβουλεύουν (προτρέπουν) οργίζεστε τόσο πολύ, όπως ακριβώς (οργίζεστε) ενάντια σε αυτούς που κάνουν κάτι κακό στην πόλη.

Ομως, μολονότι υπάρχουν αυτά, δε θα μπορούσα να απομακρυνθώ από όσα σκεφτήκα. Γιατί έχω ανέβει στο βήμα (έχω παρουσιαστεί ενώπιόν σας για να μιλήσω), όχι για να σας γίνω ευχαριστός (για να σας ευχαριστήσω, για να σας κάνω χάρη) ούτε για να επιζητήσω την εκλογή μου ως άρχοντα, αλλά για να εκφράσω τη γνώμη μου γι' αυτά που τυχαίνει να γνωρίζω, πρώτα, βέβαια, σχετικά με όσα έχουν προτείνει οι πρυτάνεις, έπειτα σχετικά με τις υπόλοιπες υποθέσεις της πόλης· γιατί δε θα υπάρξει καμιά ωφέλεια από όσα αποφασίστηκαν τώρα για την ειρήνη, αν δεν αποφασίσουμε σωστά και για τα υπόλοιπα.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΥΠΕΡΟΧΗΣ
ΑΡΓΥΡΗ ΣΙΡΔΑΡΗ

Μ' ένα συνδυασμό ρητορικής ερώτησης και απάντησης ο ρήτορας 'παίρνει θέση' στο καίριο ζήτημα της ειρήνης εξηγώντας πως όλα τα αγαθά που στερήθηκαν οι Αθηναίοι εξαιτίας του πολέμου, θα τα απολαύσουν αν συνάψουν ειρήνη και σεβαστούν τις κοινές συνθήκες.

Τα οφέλη που θα αποκομίσουν θα είναι υλικά και ηθικά :

- θα γίνουν πιο εύποροι
- θα έχουν ομόνοια μεταξύ τους
- θα έχουν κερδίσει ανάμεσα στους Έλληνες υπόληψη
- θα κατοικούν στην πόλη με μεγάλη ασφάλεια
- θα απαλλαγούν από φόρους και άλλες εισφορές
- θα ασχοληθούν με όλες εκείνες τις εργασίες που είχαν εκλείψει εξαιτίας του πολέμου
- θα έχουν συμμάχους όλους τους ανθρώπους με τη θέληση τους και όχι με τη βία

Μέτοικοι ονομάζονταν οι μόνιμα εγκατεστημένοι στην Αθήνα ξένοι. Δεν είχαν περισσότερα πολιτικά δικαιώματα από τους άλλους ξένους, αλλά γίνονταν αποδεκτοί ως μέλη της κοινότητας. Πλήρωναν έναν ειδικό φόρο των μετοίκων (το μετοίκιον), ο οποίος ανερχόταν σε 12 δραχμές το χρόνο για τους άνδρες και 6 δραχμές για τη γυναίκα. Αν κάποιος μέτοικος δεν πλήρωνε το μετοίκιον διέτρεχε τον κίνδυνο να γίνει δούλος.

Εάν ένας ξένος επιθυμούσε να εγκατασταθεί μόνιμα στην Αθήνα, έπρεπε να υποβάλει αίτηση για την εγγραφή του ως μετοίκου στα μητρώα κάποιου συγκεκριμένου δήμου και να ορισθεί κάποιος Αθηναίος πολίτης ως «προστάτης» του, δηλ. εγγυητής. Στην περίπτωση έλλειψης προστάτη ήταν δυνατόν να υποβληθεί μήνυση («γραφή ἀποστασίου») με προβλεπόμενη ποινή τη μετατροπή του μέτοικου σε δούλο.

Οι μέτοικοι ήσαν πολυάριθμοι και ασχολούνταν με τις πιο αποδοτικές επιχειρήσεις. Αποκλείονταν μόνο από την ιδιοκτησία ακινήτων και την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου. Όλοι οι άλλοι οικονομικοί κλάδοι ανοίγονταν μπροστά τους χωρίς περιορισμούς: μπορούσαν να εργασθούν ως μισθωτοί, ως κεφαλαιούχοι

εργοδότες και να πλουτίσουν ανεμπόδιστα. Οι περισσότεροι και πιο ονομαστοί τραπεζίτες του 4ου αι. ήσαν μέτοικοι. Οι υποχρεώσεις τους προς το κράτος εκτός από την καταβολή του «μετοικίου» ήσαν οι εξής: πλήρωναν την «είσφορά», όπως και οι πλούσιοι Αθηναίοι πολίτες, και ενδεχομένως ένα τέλος αγοράς όταν ήθελαν ν' ασκήσουν το εμπόριο στην περιοχή της αγοράς. Εκτός από τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, υπηρετούσαν στον αθηναϊκό στρατό ή το ναυτικό. Αν ένας μέτοικος προσπαθούσε ν' αποφύγει τη στράτευση πηγαίνοντας να ζήσει αλλού όταν ξεσπούσε ο πόλεμος, δεν του επέτρεπαν ποτέ να επιστρέψει στην Αθήνα.

Κατά τον Συμμαχικό πόλεμο των ετών 357-355 π.Χ. πολλοί μέτοικοι έφυγαν από την Αττική. Ο Ισοκράτης εκφράζει γι' αυτό το γεγονός τη λύπη του και ανάμεσα στ' άλλα αγαθά που περιμένει από τη λήξη του πολέμου είναι η επιστροφή των μετοίκων στην πόλη «ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκε». Και ο Ξενοφώντας, στο έργο του *Πόροι*, εξαίροντας την οικονομική αξία των μετοίκων προτείνει τη λήψη μέτρων, για να προσελκυσθούν και πάλι στην Αττική.

- B.4 **δισσοί λόγοι:** σελ.12 («Πράγματι ο Γοργίας, όπως και οι περισσότεροι σοφιστές...δισσοί λόγοι»)
επιδεικτικοί λόγοι: σελ.18 («Επιδεικτικοί ή πανηγυρικοί...επιδεικτικού γένους»)

- B.3** Προκειμένου να καυτηριάσει ο ορτορας τον εκφυλισμό του πολιτεύματος επισημαίνει τα εξής:

- Είναι δύσκολο να αντιταχθεί κανείς στην κοινή γνώμη («ὅτι πρόσαντες ἐστὶν ἐγαντιοῦσθαι ταῖς ὑμετέραις διανοίαις»), αφού οι ακροατές επιθυμούν ν' ακούν μόνο όσα συμφωνούν με τις δικές τους επιλογές και ικανοποιούν τις διαθέσεις τους. Ο Ισοκράτης θεωρεί τραγικό το ότι δεν είναι εύκολο να εναντιώνεται κανείς στους Αθηναίους.

- Γι' αυτό πραγματική παρρησία, δηλαδή ελευθερία του λόγου, μέσα στην αθηναϊκή δημοκρατία δεν υπάρχει (οὐκ ἔστι παρρησία), μολονότι η κατοχύρωσή της ως πολιτικό δικαίωμα θα συνέβαλλε στην ορθή λειτουργία της δημοκρατίας με ευεργετικές συνέπειες για όλους. Αντίθετα, ο Ισοκράτης κατηγορεί δριμύτατα τους Αθηναίους για την αλλοπρόσκληση συμπεριφορά τους προς τους ρήτορες και την επιπόλαιη αντιμετώπιση των σοβαρών υποθέσεων, αφού παρρησία απολαμβάνουν στην Εκκλησία του δήμου μόνο αυτοί που δένοιαζονται πραγματικά για τους πολίτες, αλλά για το προσωπικό τους συμφέρον και στο θέατρο οι συγγραφείς κωμωδιών¹. Την αντίφαση αυτήν την υπογραμμίζει με τη χρήση εναντιωματικής μετοχής (δημοκρατίας ούσης) και με μια αντίθεση (δημοκρατίας

¹ ...[Και σε άλλες ευκαιρίες έχει εκφραστεί η διαπίστωση αυτή για τα αρνητικά φαινόμενα στην πολιτική ζωή της Αθήνας, όσο και από άλλους ρήτορες, όπως ο Δημοσθένης στον «Περί τοῦ Στεφάνου»: «Τώρα την πόλη χαλούν οι ίδιοι οι πολίτες οι παραδόπιστοι, με τα λαφύρια μυαλά τους ...»].

ούσης - οὐκ ἐστὶ παρηρησία: ἀντίθεση), ἐνῶ ἀμέσως μετὰ ὁδηγεῖται στὴν ὑπερβολή νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι μόνο οἱ ἀφρονεστάτοι μποροῦν νὰ ἐκφράζουν τὴ γνώμη τους στὴν Ἐκκλησία τοῦ δήμου καὶ οἱ κωμικοὶ ποιητὲς στὸ θέατρο.

- Αποκορύφωση τῆς τραγικῆς κατάστασης μετὰ τὴν παράλογη συμπεριφορὰ τῶν Ἀθηναίων (Ὁ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον: ἔμφαση καὶ ὑπερβολή) ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι στὶς συνθήκες αὐτὲς ἐπιβραβεύονται (τοσαύτην ἔχετε χάριν ὅσῃν οὐδε: σχῆμα ἀπὸ κοινού) καὶ κερδίζουν ὅσοι κολακεύουν τὸν δήμο καὶ συμμορφώνονται μετὰ τὶς ἐπιθυμίες του (...τοῖς ἐκφέρουσι τὰ τῆς πόλεως ἁμαρτήματα - τοῖς εὖ ποιοῦσι: ἀντίθεση). Τὴ συμπεριφορὰ αὐτὴ ὁ Ἰσοκράτης τὴν ἐκφράζει ἄλλωστε ἀρμονικὰ καὶ μετὰ τὴ χρήση τοῦ πάρισου (=ἴσος ἀριθμὸς συλλαβῶν στὶς δύο εἰδικὲς προτάσεις: ὅτι τοῖς ...τοῖς εὖ ποιοῦσιν, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας ...ἐργαζομένους). Ὅσοι ἀπὸ τὴν ἄλλη τολμοῦν νὰ κατακρίνουν τὶς ἀποφάσεις τοῦ λαοῦ καὶ νὰ προτρέπουν σὲ πολιτικὲς διαφοροτικὲς ἀπὸ ἐκείνες, ὑπάρχει ἡ τάση νὰ ἀντιμετωπίζονται ὡς οἱ χειρότεροι ἐχθροὶ («τοὺς ἐπιπλήττοντας καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως»), πράγμα πού ὁ ρήτορας τονίζει μετὰ τὴ χρήση μιᾶς παρομοίωσης - παραβολῆς (πρὸς δὲ ... οὕτω ... τὴν πόλιν ἐργαζομένους)².

B.5.α. **φαρέτρα:** ἐκφέρουσιν

θεματογραφία: διατίθεσθε, προτιθέασιν

ἔξουσιοφανής: ἔσται, ἐστίν, οὐσης

ιστός: ἀποσταίην

πανίσχυρος: ἔχετε

B.5.β. ³εἰδικός, εἰδύλλιο, ἱστορία, συνείδηση, ἰδεογράφημα

² Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ ρήτορας επικρίνει τὴν παράλογη συμπεριφορὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς νουθετοῦντας καὶ ἐτσι προδιαθέτει τὸ ἀκροατήριον (ἀναγνώστες) (σχῆμα προλήψεως), πρὸς μετριασμό τῆς δυσάρεστης ἐντύπωσης καὶ ἀποφυγὴ ἀποδοκιμασιῶν, ἀφοῦ θὰ προτείνει στοὺς συμπολίτες του τὴ σύναψη εἰρήνης καὶ τὴν εγκατάλειψη τῆς θαλάσσιας ἡγεμονίας, θέματα ἰδιαίτερα ἀκανθώδη ποὺ ἀντίκεινται στὴν ἰσχύουσα ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἀθήνας.

³ Γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 236 – Λεξικὸ ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας Χ. Συμεωνίδης, κ.ά, ΟΕΔΒ, σελ. 94, 141

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Εγώ, λοιπόν, θα προσπαθήσω να σας εξηγήσω αυτό. Νομίζετε, άνδρες Αθηναίοι, πως θα ήθελε κανείς κάποτε να γυμνάζεται, για ν' αγωνιστεί στους Ολυμπιακούς αγώνες ή και σε κάποιο άλλο αγώνα απ' αυτούς στους οποίους ο νικητής στεφανώνεται, στο παγκράτιο ή και σε κάποιο άλλο από τα πιο δύσκολα αθλήματα, εάν το στεφάνι δινόταν όχι στον καλύτερο, αλλά σ' αυτόν που το πέτυχε για τον εαυτό του (με δολιότητα); Κανένας δεν θα ήθελε ποτέ να προπονείται. [180] Τώρα, όμως, νομίζω, επειδή (ο στέφανος) το βραβείο της νίκης είναι κάτι το σπάνιο και περιζήτητο και ωραίο κι αλησμόνητο, θέλουν μερικοί, αφού εκθέσουν τη ζωή τους σε κίνδυνο και αφού υποστούν τις πιο μεγάλες ταλαιπωρίες, να διακινδυνεύουν. Θεωρήστε, λοιπόν, ότι εσείς οι ίδιοι είστε οργανωτές αγώνων πολιτικής αρετής και σκεφθείτε και τούτο ότι, αν μεν δίνετε τα δώρα σε λίγους κι άξιους και σύμφωνα με τους νόμους, θα έχετε πολλούς που θ' αγωνίζονται για την αρετή, αν όμως κάνετε χάρη σ' αυτόν που θέλει και σε όσους πετυχαίνουν (με δολιότητα), θα διαφθείρετε και τους χρηστούς χαρακτήρες (ανθρώπους).⁴

- Γ2 α. τινά: τινί – τῷ⁵
 τῶν ἀγώνων: ὃ ἀγών⁶
 ὁ στέφανος: τῷ στεφάνῳ⁷
 περιμάχητον: τῆς περιμαχήτου⁸
 τὰ σώματα: τοῖς σώμασι(ν)⁹
 τὰς μεγίστας: τὰς μείζονας – μείζους¹⁰
 πολλούς: πολλῶν¹¹

⁴ <http://perseus.uchicago.edu/perseus/cgi/citequery3.pl?dbname=GreekFeb2011&getid=0&query=Aeschin.%203.180>

⁵ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 142, §237, α. Οι διπλοί τύποι θα βαθμολογούνται με 0, 25

⁶ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 74, §126, I, α

⁷ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 52, §94, α

⁸ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 97, §160, β

⁹ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 69, §122, ζ

¹⁰ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 123, §196, 5, 6

¹¹ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 112, §184, 1

τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις· τὴν ἐπιεικῇ φύσιν ¹²

τῷ κρατίστῳ· τῷ ἁγαθῷ ¹³

β. ἐδίδοτο· δίδοσαι ¹⁴

ἠθέλησεν· (ἐ)θελησάτω ¹⁵

ὑπολάβετε· ὑπόλαβε ¹⁶

ὑπομείναντες· ὑπομενοῦσιν ¹⁷

διαφθερεῖτε· διαφθαρήτε ^{18(β')}
διαφθαρθῆτε(α')

Γ3 α. ὑμᾶς· ἄμεσο αντικείμενο στο «διδάσκειν» ¹⁹

εἰς τὰ Ὀλύμπια· εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού (τελικού αιτίου) στο απαρέμφατο «ἐπασκεῖν» ²⁰

τῶν ἄθλων· γενική ως ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική διαιρετική στην αντωνυμία «τι» ²¹

ἀγωνοθέτας· κατηγορούμενο στο υποκείμενο «ὑμᾶς αὐτοὺς» του «εἶναι» ²²

τῆς ἀρετῆς· γενική ως ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο «ἀγωνιστὰς» ²³

β. ²⁴α) ἔάν μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις καὶ ἀξίοις καὶ κατὰ τοὺς νόμους δίδωτε, πολλοὺς ἀγωνιστὰς ἔξετε τῆς ἀρετῆς· προσδοκώμενο.

¹² Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 109, §181, III και σελ. 61§111,γ

¹³ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 127, §203

¹⁴ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 223

¹⁵ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ.165

¹⁶ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 194

¹⁷ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 189, §302, σελ. 203

¹⁸ Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Μιχ. Χ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ.196, §315

¹⁹ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ. 52 §54

²⁰ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ. 185

²¹ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ. 29, §32

²² Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ. 14, §9

²³ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ.30, §33

²³ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ.30, §33

²³ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ.30, §33

²⁴ Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, σελ.148 §167

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

Ε_3.ΒΑΛ2Κ(α)

εἰ μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις καὶ ἀξίοις καὶ κατὰ τοὺς νόμους
διδόητε(-οῖτε) πολλοὺς ἀγωνιστὰς ἂν ἔχοιτε: ἀπλή
σκέψη

β) εἰ δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε,
καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις διαφθερεῖτε: προσδοκώμενο.

εἰ δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις ἐχαρίζεσθε
καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις ἂν διεφθείρετε: μὴ πραγματικό.

ΑΧΩΝΙΒΟΥ!
ΜΠΟΡΕΙΣ!!